

เรื่องเดียว หลากหลายประเด็น

พี่...พิชัย เลิศสุวงค์กิจ
กรรมการสมาคมนักวิเคราะห์
และผู้อำนวยการฝ่ายอาวุโส
บล.ธนชาติ
pichai.ler@thanachart.co.th

มองภาพอนาคตประเทศไทย 10 ปีข้างหน้า น้ำพริกปลาทุ

สัปดาห์ก่อน ผมเล่าเรื่องต้มยำกุ้งน้ำโขง ซึ่งเป็นภาพอนาคตหนึ่งในสามภาพที่สถาบันคลังสมองแห่งชาติได้จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง “ภาพอนาคตประเทศไทยปี 2562” สัปดาห์นี้มาต่อกันที่ภาพอนาคตอีกภาพที่ชื่อว่า “น้ำพริกปลาทุ” ครับ ที่ชื่อนี้ก็เพราะภาพย่อยต่างๆ เปรียบเสมือนผักหลากชนิดที่เป็นส่วนประกอบของน้ำพริกปลาทุนั่นเอง

ภาพอนาคตประเทศไทยปี 2562 : น้ำพริกปลาทุ

วิกฤตเศรษฐกิจโลกที่ส่งผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรมและบริการในประเทศ สภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงขั้นรุนแรง กระทั่งต่อความมั่นคงทางอาหารของโลก ไม่เว้นแม้แต่ภาคการเกษตรของไทย การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่ทำให้

พิเศษที่เป็นนวัตกรรมทางการเมือง ซึ่งมีภาคประชาสังคม ภาควิชาการและสื่อมวลชน หนุนเสริมภาครัฐในการรณรงค์สร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่แตกต่างไปจากความคุ้นเคยเดิม

นโยบายตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงได้หนุนเสริมให้ภาคเกษตรและอุตสาหกรรม ตลอดจนภาคบริการโดยทั่วไปของประเทศดำเนินกิจการภายใต้ระบบเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นการพัฒนาตลาดภายในประเทศให้เติบโต ขณะที่ชุมชนต่างๆ มีการรวมกลุ่มเป็นสหกรณ์พึ่งพาตนเอง ด้วยการดำเนินโครงการ “ธนาคารต้นไม้” เพื่อการซื้อขายคาร์บอนเครดิตให้แก่ภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เกิดวัฒนธรรมการซื้อขายคาร์บอนเครดิตของประชาชนในทุกระดับ

ภายใต้บริบทสังคมไทย ที่คำนึงถึงความหลากหลายของศาสนา วัฒนธรรมชาติพันธุ์ ตลอดจนเพศสภาพ

การปฏิรูปเศรษฐกิจไทย

เศรษฐกิจไทยอิงตลาดส่งออกเป็นหลักมาเป็นเวลายาวนาน และมีแนวโน้มที่จะพึ่งพิงตลาดส่งออกเพิ่มขึ้น โดยในปี 2551 สัดส่วนการส่งออกของไทยสูงถึง 72% ของรายได้ประชาชาติ (GDP) ประสิทธิภาพจากวิกฤตเศรษฐกิจต้มยำกุ้งในปี 2540 และวิกฤตแฮมเบอร์เกอร์ในปี 2551 ทำให้ไทยสูญเสียเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ รัฐบาลได้ตระหนักถึงความล้มเหลวดังกล่าว จึงได้กำหนด “นโยบายปฏิรูประบบเศรษฐกิจไทย” เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับตลาดในประเทศ โดยได้กำหนดเป้าหมายในการเพิ่มสัดส่วน GDP ของตลาดในประเทศต่อตลาดส่งออกให้สูงขึ้นเป็นร้อยละ 60:40 ภายในปี 2562

แสดง Carbon Footprint หรือปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ปล่อยออกมาจากผลิตภัณฑ์แต่ละหน่วยตั้งแต่การได้มาซึ่งวัตถุดิบจนกระทั่งการจัดการซากผลิตภัณฑ์หลังใช้งาน

ส่วนระดับชุมชนมีการรวมกลุ่มเพื่อจัดตั้ง “ธนาคารต้นไม้” เพื่อขายคาร์บอนเครดิตอย่างแพร่หลาย ภาคเอกชนมีการพัฒนาและใช้ Zero Waste Technology อย่างแพร่หลาย และนำบรรษัทภิบาล (CSR) ด้านสิ่งแวดล้อมมาใช้เป็นเครื่องมือในการแข่งขันทางการค้าภายในประเทศ

การเมืองสีเขียว

ความเบื่อก่อนหน้าต่อสภาพการเมืองภายในประเทศ ส่งผลให้ภาคประชาชนหันมาประสานพลังเป็นเครือข่ายต่างๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่เข้มแข็งขึ้นเป็นลำดับ

เครือข่ายภาคประชาชนได้เฝ้ามอง

ประเทศไทยก้าวสู่สังคมสูงวัย และวิกฤตการเมืองที่ความขัดแย้งก่อตัวลุกลามสร้างความเหนื่อยหน่ายให้แก่ประชาชน ส่งผลให้ประเทศไทยตระหนักถึงปัจจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศที่รุมล้อมและบั่นทอนการพัฒนาประเทศและสังคมไทยอย่างต่อเนื่อง

การดำเนินนโยบายภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอย่างจริงจังของภาครัฐ และการพัฒนาโดยใช้ทุนภายในประเทศ โดยเฉพาะทุนทางวัฒนธรรมตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นทางออกที่นำไปสู่การเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และยึดแนวทางการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนบนฐานการคำนึงถึงสังคมเป็นหลัก

การเปลี่ยนผ่านสังคมไทยสู่ปี 2562 ด้วยกระบวนทัศน์การพัฒนาที่เน้นการพึ่งพาตนเอง ดำเนินไปบนฐานของการสร้างสังคมฐานความรู้ นำไปสู่การต่อยอดสังคมตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ที่ใช้ทุนภายในประเทศในการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ และส่งผลต่อการพัฒนาพลเมืองสร้างสรรค์ในทุกกลุ่มวัยให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต อันมีปัจจัยและโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้ออำนวยทั้งในด้านพื้นที่และช่องทางการเรียนรู้ ที่ไม่จำกัดอยู่เฉพาะสถาบันการศึกษาซึ่งได้ปรับ

สังคมการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (2550-2553) ได้วางรากฐานการพัฒนาประเทศไปสู่สังคมฐานความรู้ (Knowledge Base Society) และต่อยอดสู่การพัฒนาตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) ในแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 ที่ใช้ทุนภายในประเทศทั้ง 6 คือ ทุนธรรมชาติ ทุนกายภาพ ทุนสังคม ทุนมนุษย์ ทุนการเงิน และ ทุนวัฒนธรรม เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนา ซึ่งมีหน่วยงาน/องค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนตอบรับอย่างกว้างขวางและได้ดำเนินการไปแล้วในระดับหนึ่ง

แนวทางการพัฒนาข้างต้น หนุนนำไปปี 2562 ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ “สังคมการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์” ด้วยโครงสร้างพื้นฐานของสังคมที่เอื้ออำนวยทั้งด้านการศึกษา การเรียนรู้เทคโนโลยี ระบบโลจิสติกส์ ระบบการเงิน ระบบการผลิตที่มีคุณภาพและสุขอนามัย และระบบการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งส่งเสริมทักษะและความสามารถที่เป็นพรสวรรค์ในตัวบุคคล

เกิดนวัตกรรมกระบวนทัศน์ว่าด้วยการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อประชาชนใน

ตัวอย่างนโยบายและมาตรการสำคัญในการปฏิรูปเศรษฐกิจไทย ได้แก่ การพัฒนาอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์ (Creative Industry) การพัฒนาเกษตรอุตสาหกรรม การส่งเสริมและพัฒนา ระบบนวัตกรรมสำหรับ SME การยกระดับขีดความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมบริการและท่องเที่ยว การเร่งรัดพัฒนาตลาดสินค้าชุมชน การปฏิรูประบบสหกรณ์ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบรางและรถไฟความเร็วสูงทั่วประเทศ การพัฒนาระบบชลประทาน การส่งเสริมการสร้างและใช้สินค้าแบรนด์ไทย โครงการเรียนฟรีตลอดชีวิต การปลูกฝังวินัยทางการเงินให้แก่เยาวชน การเพิ่มงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของภาครัฐ และมาตรการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชน เป็นต้น

Carbon Credit Trading ในทุกระดับ

ประเทศไทยได้จัดตั้งองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) หรือ TGO ขึ้นในปี 2550 เพื่อดูแลเรื่องการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศ ตามกลไกการพัฒนาที่สะอาด เพื่อช่วยให้ประเทศที่มีพันธกรณีในการลดก๊าซเรือน

ความขัดแย้งของฝ่ายต่างๆ อย่างอดทน เกิดคำถามถึงการดำรงอยู่บนภาวะความขัดแย้งทางการเมืองที่เริ่มหยั่งรากสู่เยาวชน กระบวนการแสวงหาคำตอบก่อให้เกิดการเรียนรู้ถึงความหลากหลายของข้อความคิดทางการเมืองมากขึ้น จากความตระหนักต่อภาวะการณ์ความขัดแย้งเปลี่ยนผ่านสู่ความคุ้นชินและยอมรับต่อข้อต่างทางการเมือง

เมื่อกระบวนทัศน์ทางการเมืองของประชาชนได้แปรเปลี่ยนไป โดยมีเหตุปัจจัยจากภาคการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้เด็กและเยาวชนทำความเข้าใจถึงความแตกต่างหลากหลายทางการเมืองอย่างจริงจัง อันเป็นภาพสะท้อนของการดำเนินนโยบายของรัฐ ว่าด้วยการยอมรับความหลากหลายทางศาสนา วัฒนธรรมชาติพันธุ์ และเพศภาวะ ตลอดจนภาคประชาสังคมที่รณรงค์สร้างการเรียนรู้ให้กับชุมชนและท้องถิ่นเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการปกครองโดยไม่ยึดติดในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ประกอบกับสื่อมวลชนมีเสรีภาพในการนำเสนอความจริงอย่างรอบด้านและมุ่งเน้นความเป็นกลาง การเมืองภาคประชาชนจึงเริ่มเข้มแข็งเป็นลำดับ สังคมไทยในปี 2562 จึงเป็นสังคม “การเมืองสีรุ้ง” ที่ความขัดแย้งและการเคลื่อนไหวทางการเมืองกลายเป็นเรื่อง

บทบาทตนเองเป็นหน่วยจัดการความรู้
ที่บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นและสร้าง
ภูมิปัญญาใหม่ให้แก่ประเทศ

ความไม่เสถียรทางการเมืองจะทำให้
ภาครัฐมีบทบาทน้อยลง ภาคประชาชน
เข้มแข็งและเข้าใจถึงการอยู่ร่วมกันบน
ความแตกต่างหลากหลาย มีการกระจาย
อำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นในรูปแบบที่
เหมาะสมต่อท้องถิ่น เกิดเขตการปกครอง

ทุกกลุ่ม สอดคล้องกับบริบทอันหลากหลาย
ของสังคมไทย เกิดช่องทางและพื้นที่การ
เรียนรู้ใหม่ๆ นอกเหนือจากอินเทอร์เน็ต
ที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัด
และส่งผลให้สถาบันการศึกษาต้องปรับ
บทบาทเป็น “นักจัดการความรู้” ที่
บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นบนฐานการ
มีส่วนร่วมของชุมชน เกิดการต่อยอด
องค์ความรู้เดิมและสร้างองค์ความรู้ใหม่

กระทรวงสามารถซื้อ “คาร์บอนเครดิต” ไป
หักลบปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก
ในประเทศของตน เพื่อบรรลุพันธกรณี
อีกทั้งยังส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนของ
ประเทศไทย

ปรากฏการณ์ดังกล่าวส่งผลให้ประเทศ
ไทยในปี 2562 เกิดการซื้อขายคาร์บอน
เครดิตอย่างเป็นรูปธรรมทั้งในระดับ
ประเทศและระดับประชาชน โดยมีการ

ปกติ เป็นสิทธิส่วนบุคคลอันมีรัฐธรรมนูญ
ให้การรับรอง

ภาพอนาคตข้างต้นมีความเป็นไปได้
มากบ้าง น้อยบ้าง ที่จะเกิดขึ้น ภาพที่เรา
อยากเห็นจะต้องช่วยกันคิดช่วยกันทำ
ผลักดันให้เกิดขึ้นโดยเร็ว ส่วนภาพที่ไม่
อยากเห็น แต่ดันมีโอกาสเกิดสูง ต้องช่วย
กันตัดไฟเสียแต่ต้นลมครับ สัปดาห์หน้า
พบกันใหม่ครับ ○